

Touchinskiy V.A. MELNICHOUK O.A. SOTSIALNE INSURANCE In SOVIET UKRAINE (20 - 30-TI A NH Item) Is WINNITCA: EDELWEISS And C, 2009. - 372 S.

In the article a monograph O.Melnichouca, viocresleno basic problems and directions of social security in Soviet Ukraine, is reviewed intermilitary period.

УДК 94(477.44)–058.57

Ю.А. Зінько, І.М. Романюк

РЕАБІЛІТОВАНІ ІСТОРІЄЮ: У ДВАЦЯТИ СЕМИ ТОМАХ. ВІННИЦЬКА ОБЛАСТЬ.

**(Редакція тому: Л.М. Спірідонова (голова), В.П. Лациба, С.С. Нешик та ін. – кн. 2. –
Вінниця: Державна картографічна фабрика, 2007. – 848 с.**

У статті прорецензовано фундаментальне видання, здійснене вінницькими істориками протягом декількох років. Аналізуються причини, механізми та наслідки політичних репресій в роки комуністичного режиму.

Однією з важливих проблем, що активно досліджуються вітчизняними істориками, є проблема політичних репресій радянських часів, що були невід'ємною частиною тоталітарного режиму.

У межах державної програми підготовки науково-документальної серії книг «Реабілітовані історією», визначеної постановами Президії Верховної Ради України № 2256 XII від 6 квітня 1992р. і Кабінету Міністрів України на №530 від 11 вересня 1992р, видано багато наукових праць, але до останнього часу питання комплексного вивчення кількісних показників репресій не були предметом уваги вчених істориків.

В умовах демократичних перетворень, які відбуваються в Україні, черговою перемогою розвитку джерелознавства є публікація великої кількості документів і матеріалів, які довгий час приховували сторінки політичних репресій ХХ ст. та мали гриф «Таємно».

Друга книга «Реабілітовані історією. Вінницька область» загалом справляє добре враження. Насамперед зазначимо її громадсько-політичну і державорозбудовчу актуальність. Вона ліквідує ту прогалину в історії Вінницької області, яка утворилася внаслідок деформованого тоталітаризмом напрямку розвитку української історичної науки в цілому. Редакційна колегія тому щодо виявлених нових різноманітних аспектів тоталітарного минулого.

Автори зуміли чи не вперше об'ємно дослідити (через призму Вінниччини) проблему репресованих, яка з ідеологічних та кон'юнктурних міркувань свідомо замовчувалась у колишньому СРСР. У цьому є наукова новизна і актуальність даного дослідження.

Науковий інтерес викликає той факт, що автори здійснили глибоку аналітичну роботу над матеріалами.

Правда завжди врешті-решт перемагає. Цю народну мудрість згадуєш, коли читаєш книгу про долі простих людей у страшні часи масових сталінських репресій. У ній ідеться не про відомих політичних чи громадських діячів держави, є розповіді про колгоспників, робітників, службовців, педагогів краю.

Але тим страшніший вигляд має безжалісна державна система, в якій за вказівками вузького кола партійно-державних олігархів нищили цілі суспільні прошарки. Вона не милувала нікого – справжніх супротивників чи потенційних опонентів, або навіть тих, хто працював на неї, але мав власну думку з певних політичних аспектів.

Рецензована книга цінна перш за все тим, що легка для сприйняття форма викладу поєднується зі скрупульозною документальністю. Саме біографічні довідки, які оприлюднюються у книзі вперше, їх усебічний розгляд дають можливість показати конкретних людей, їхні долі в ході конкретних і типових для свого часу історичних подій. Зі сторінок книги постають особистості, кожна з яких має власну історію, що є складовою загальної.

Вважаємо, що обласна редакційна колегія і науково-дослідницька група досягли поставленої мети. Їм зокрема, вдалося неупереджено проаналізувати й опрацювати архівно-слідчі справи на реабілітованих громадян, репресованих мешканців Вінницької області.

Варто зазначити, що робота над томом в організаційному, документально-пошуковому та видавничому аспектах відзначилися цілеспрямованим та програмним характером. В її основу

Наукові записки

.....
лягла Державна програма увічнення пам'яті жертв масових репресій та обласна програма «Вінницький мартиролог жертв політичних репресій у 20-50-х рр. ХХ ст.».

Центральне місце тому займають біографічні нариси з довідками про репресованих громадян. Вони написані чітко, яскраво і зрозуміло. Біографічними даними охоплено відомості про людей практично з усіх соціальних верств, які й утворювали соціальну структуру Вінниччини за репресованих часів.

У авторів дослідження наводять довідкові матеріали, які свідчать про певну єдину основу дій різних і ніяк непов'язаних між собою людей. Книга свідчить про незбориму силу правди, стане в пригоді всім, хто цікавиться історією рідного краю, долями його людей.

Вважаємо, що автори біографічних нарисів досягли своєї мети і за допомогою документальних матеріалів відтворили соціально-психологічну атмосферу того часу показали всю абсурдну жорстокість тоталітарного режиму.

Незаперечне значення цієї книги полягає ще і в тому що це єдине місце, де діти, онуки і правнуки можуть знайти дані про своїх рідних, які були піддані репресіям.

Завершує том список скорочень, перелік використаних документів, що є сьогодні обов'язковим атрибутом науково-довідкового апарату. Тут розміщено опрацьовані первісні кількісні дані, які й стали підвалинами для написання тексту. Тому на нашу думку, проведена робота є цінним джерелом для вивчення репресивно-каральної політики тоталітарної системи на території Вінниччини з одного боку, та викладанням точок зору дослідників цієї проблематики з іншого, що має неабияке значення для сучасної історіографії.

Здійснення масштабного проекту дозволило певною мірою з'ясувати частково-кількісні показники репресивної діяльності тоталітарної системи На Вінниччині. Загалом праця стане у нагоді всім кому небайдуже минуле України.

Zinko Y.A., Romanyuk I.M. EXONERATED BY THE HISTORY: TWENTY SEVEN VOLUMES. VINNITSYA REGION. (Volumes under the editorship of L.M. Spiridonov (the head of the editorship), V.P. Latsyba, S.S.Neshyk and others – vol. 2. – National cartographic factory, 2007. – 848 S.)

In this article a fundamental issue, which was created by Vinnitsya historians during a number of years, is reviewed. The article focuses on the reasons, mechanisms and aftermath of political repressions during the communist regime.